

ВИСНОВОК

про наукову повизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Газуди Олександри Миколаївни на тему «Онірична парадигма в прозі Ніла Геймана» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія»

24 вересня 2025 року

1. Виконання освітньо-наукової програми. Аспірантка ступеня доктора філософії, аспірантка 4 року заочної форми навчання (надалі – Аспірантка) кафедри теорії та практики перекладу факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Газуда Олександра Миколаївна в повному обсязі виконала індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

У результаті виконання освітньо-наукової програми Газуда О. М. здобула ґрунтовні знання за фахом, опанувала визначений програмою обсяг загальнонаукових навичок та компетентностей, що необхідні для здійснення актуального системного наукового дослідження та пов'язані з формуванням загальнонаукового світогляду й дотриманням засад професійної етики.

Дисертантка набула комплекс необхідних дослідницьких умінь та навичок, потрібних для визначення мети та завдань дослідження, планування його структури та організації його проведення, застосування відповідної методології, використання сучасних інформаційних технологій з метою отримання, аналізу й систематизації необхідних даних.

Аспірантка оволоділа методами презентації власних наукових результатів державною та іноземною мовами, навичками створення об'єктів інтелектуальної власності, управління науковими проєктами, планування та проведення навчальних занять з урахуванням інновацій сучасної педагогіки.

Набула відповідні мовні компетентності, потрібні для розуміння спеціалізованої літератури та представлення результатів наукового дослідження іноземною (англійською) мовою в усній та письмовій формі.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми). Індивідуальний план наукової роботи аспірантки ступеня доктора філософії, аспірантки Газуди Олександри Миколаївни затверджений рішенням Вченої ради філологічного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 12 від 12 листопада 2019 року).

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу Зимомря Іван Миколайович.

Термін виконання роботи. 2019–2025 роки.

Аспірантка послідовно виконала всі розділи затвердженого індивідуального плану наукової роботи, що було підтверджено проміжним, піврічним та річним звітуванням на засіданнях кафедри теорії та практики перекладу та Вченої ради факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дослідження здійснене аспіранткою в повному обсязі відповідно до засад сучасного літературознавства та з дотриманням вимог чинного законодавства.

3. Актуальність теми дослідження. Актуальність дисертації зумовлена недостатнім опрацюванням творчості Ніла Геймана в українському літературознавстві та необхідністю комплексного аналізу оніричної складової його прози. Дослідження демонструє, що сон у Н. Геймана постає як ключовий художній механізм осмислення архетипів, екзистенційних мотивів та постмодерністських міфотворчих стратегій. Результати мають наукову новизну, адже поглиблюють уявлення про специфіку подання сну, міфу та реальності в сучасній англійській прозі, і практичне значення – уможливають подальше застосування отриманих висновків у літературознавчих та перекладознавчих студіях, а також у викладанні філологічних дисциплін.

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження Газуди Олександри Миколаївни на тему «Онірична парадигма в прозі Ніла Геймана» виконане в межах наукової теми кафедри теорії та практики перекладу ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «Переклад у контексті інтердисциплінарних досліджень: теорія та практика» (державний реєстраційний номер – 0123U103332).

5. Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації. Метою дисертації є системне дослідження

ролі оніричної парадигми у творчості Ніла Геймана як структурного чинника його художнього світу, що виявляється у жанрово-стильовому різноманітті, сюжетних моделях, характеротворенні та філософсько-культурних інтерпретаціях.

6. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна. Дисертація є першим в українському літературознавстві комплексним дослідженням оніричної парадигми у прозі Н. Геймана. Запропоновано цілісну модель її інтерпретації як системи образів, мотивів і наративних стратегій, що структурують художній світ письменника. Визначено механізми взаємодії реального й уявного, роль оніричних мотивів як концептуального засобу осмислення екзистенційних, культурних та соціальних проблем. Уточнено особливості синтезу міфології, фентезі та психологічного реалізму, інтертекстуальність оніричної парадигми та її діалог із міфологічними, літературними й масовокультурними традиціями. Доведено, що оніричні елементи у Н. Геймана не лише урізноманітнюють жанрові моделі, а й формують ефект «розширеної реальності», де фантазія й сон стають платформою для трансляції універсальних ідей і символів. Наукова новизна полягає у системному описі оніричної парадигми як структуротворчого чинника прози Н. Геймана та окресленні її значення для сучасного літературного процесу й переосмислення жанрових меж фентезі.

7. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Аналіз змісту і структури дисертаційної роботи Газуди Олександри Миколаївни дає підстави стверджувати, що у ній чітко визначено актуальність теми, мету і завдання дослідження, обумовлені об'єктом і предметом аналізу, а також обґрунтовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

Аспірантка детально проаналізувала ключові прозові твори («Американські боги», «Кораліна», «Книга кладовища», «Океан у кінці вулиці») Н. Геймана, які репрезентують багаторівневу структуру оніричної парадигми. Предметом вивчення визначено способи її репрезентації у художньому тексті з акцентом на міфологічні, символічні та психологічні аспекти. Застосовано широкий спектр методів (міфологічний, психоаналітичний, герменевтичний, рецептивної естетики, інтертекстуальний, культурно-історичний, порівняльно-типологічний, структурно-функціональний, феноменологічний та наративний), що забезпечило комплексний і багаторівневий підхід до аналізу. Такий

методологічний інструментарій дозволив простежити взаємодію реального й уявного у прозі Н. Геймана, виявити специфіку його оніричної поетики та визначити культурно-філософське значення оніричних мотивів.

Логічна структура дослідження, інтеграція різних методологічних підходів і системність аналізу підтверджують обґрунтованість висновків, що стосуються жанрово-стильової своєрідності прози Н. Геймана, її інтертекстуальності, інноваційності та культурної значущості.

Отримані результати мають як теоретичну цінність для розвитку літературознавства (зокрема для вивчення сучасної англomовної прози, міфопоетики й оніричних структур у літературі), так і практичне значення для подальших досліджень, а також для використання в навчальних курсах з історії літератури, теорії жанрів та порівняльного літературознавства. Це засвідчує їхню наукову достовірність та новизну.

8. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи. Отримані результати розширюють уявлення про жанрово-стильову специфіку прози Н. Геймана як полівимірного літературного феномена сучасної англomовної літератури. Робота реалізує поставлену мету – комплексний аналіз оніричної парадигми – шляхом вивчення її функцій у жанрово-стильовій організації творів, визначення ролі сновидінь та ірреальних переживань у формуванні сюжетних структур і характерів персонажів, а також розкриття взаємодії оніричного із міфологічними, культурними та архетипними традиціями. Дослідження конкретизує жанрові й стильові модифікації прози Н. Геймана, що виявляються в органічному поєднанні оніричних елементів із фентезійним наративом, створенні багатопланових художніх світів та у формуванні нових моделей міфопоетичного мислення. Водночас робота поглиблює існуючі теоретичні підходи до аналізу художньої функції сновидінь, розширюючи уявлення про взаємодію оніричної поетики з інтертекстуальністю, а також про її значущість у висвітленні екзистенційної, культурної та соціальної проблематики прози письменника.

Аналіз специфіки художнього світу Н. Геймана та узагальнення щодо його жанрово-стильової самобутності, здійснені в дисертації, можуть бути використані при розробці навчальних дисциплін із теорії літератури, історії зарубіжної літератури та спецкурсів, присвячених сучасній англomовній прозі. Матеріали дослідження придатні для підготовки лекцій, семінарських і практичних занять, а також для подальших наукових розвідок, присвячених творчості Н. Геймана й розвитку англomовної літератури кінця ХХ – початку ХХІ століть.

Теоретико-методологічні підходи та практичні рекомендації, сформульовані в дисертаційному дослідженні, впроваджені в навчальний процес ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

9. Оцінка мови та стилю. Газуда О.М. продемонструвала належне володіння науковим стилем. Логічна структура дисертації дала змогу аспірантці послідовно викласти свої спостереження та переконливо їх аргументувати. Дисертація засвідчила високий рівень фахової підготовки автора, коректне оперування спеціалізованою термінологією, зв'язність у постановці та обґрунтуванні тверджень. Спосіб викладу забезпечує доступність сприйняття наукових положень кваліфікаційної праці.

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Дисертаційна робота Газуди Олександри Миколаївни на тему «Онїрична парадигма в прозі Ніла Геймана» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, наукової та практичної цінності здобутих результатів відповідає галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 та № 502 від 19.05.2023).

11. Зауваження та рекомендації. У процесі виконання дисертації Газуда О.М. врахувала більшість зауважень та пропозицій науково-педагогічних працівників кафедри теорії та практики перекладу факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет», висловлених під час проміжного, піврічного й річного звітування на засіданнях кафедри.

Зазначені зауваження та побажання мають рекомендаційний характер і ніяк не применшують позитивну оцінку дисертаційної роботи, її наукової новизни й практичного значення та не є перешкодою для представлення роботи до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

12. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року.

Дисертація Газуди Олександри Миколаївни на тему «Онірична парадигма в прозі Ніла Геймана» відповідає всім вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року (зі змінами та доповненнями).

13. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні положення дисертації, які є особистим доробком автора, викладено у 15 наукових працях, із яких. 5 статті – у наукових фахових виданнях України, 10 – праці апробаційного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Газуда О. М. Сутнісні ознаки концептуальної метафори в інтердисциплінарному вимірі. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Вип. 13. Том 3. С. 210–214.

DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-3.38>

(Наукове фахове видання України)

Ключові слова: концептуальна метафора, когнітивна метафора, концептуалізація реальної дійсності, категоріальний синтез знань.

2. Газуда О. Художні моделі оніричного простору в повісті «Кораліна» Ніла Геймана. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 35. Том 1. С. 164–169.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-1-25>

(Наукове фахове видання України)

Ключові слова: творчість Ніла Геймана, оніричний простір, онірична парадигма, постмодернізм, жанр, ірреальність.

3. Газуда О. М. Конструкти реальності й ірреальності у фентезійному творі «Книга кладовища» Ніла Геймана. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 69. Том 1. С. 151–155.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-1-21>

(Наукове фахове видання України)

Ключові слова: англійська література, проза Ніла Геймана, реальність, ірреальність, сюжетна композиція, фабула, психоемоційні відчуття.

4. Газуда О. М. Формування власного «Я» крізь оніричний аспект твору «Книга кладовища» Ніла Геймана. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 30. С. 187–191.

DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.30.34>

(Наукове фахове видання України)

Ключові слова: формування власного «Я», оніричний аспект, Ніл Гейман, фентезійний роман, оніричні візії, ностальгічні навіювання, поетапність становлення особистості.

5. Газуда О. Онірично-міфологічні образи у романі «Американські боги» Ніла Геймана. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 78. Том 1. С. 182–189.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-1-25>

(Наукове фахове видання України)

Ключові слова: американська література, оніричні візії, міфологізм, божества, боги, релігійні вірування, фангастика.

Опубліковані праці апробаційного характеру

1. Газуда О. М. Дослідження терміну «концепт» у сучасній лінгвістиці. *Мова та культура: сучасні аспекти співвідношення. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 грудня*. Одеса, 2018. С. 69–70.

2. Газуда О. М. Концепт як ментальне утворення у когнітивній лінгвістиці. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Збірник наукових праць*. Одеса, 2018. Вип. 36. Том 2. С. 22–24.

3. Газуда О. М. Поняття концепту в сучасній лінгвістиці. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2018. Вип. 22. Т. 1. С. 38–43.

4. Газуда О. М. Структура концепту як ціннісного компоненту. *Міжнародна науково-практична конференція «Філологічні науки в системі сучасного гуманітарного знання 21 століття»*, 21-22 грудня. Одеса, 2018. С. 56–58.

5. Газуда О. М. Критеріальні ознаки концепту в лінгвістиці. *Міжнародна науково-практична конференція «Мова у світі класичної спадщини та сучасних парадигм»*, 8-9 березня. Львів, 2019. С. 77–80.

6. Газуда О. М. Різномасштабність класифікаційних ознак концепту. *Науково-виробничий журнал «Держава та регіони»*. Серія «Гуманітарні науки». Запоріжжя, 2019. № 2. С. 42–46.

7. Газуда О. М. Сучасні підходи до глумачення концептуальної метафори. *International scientific and practical conference. Research of different directions of development of philological sciences in Ukraine and EU, September 20-21*. Baia Mare, 2019. P. 31–34.

8. Газуда О. М. Науково-теоретичні аспекти оніричної парадигми в інтердисциплінарному вимірі. *Challenges and Achievements of European*

Countries in the Area of Philological Researches. Collective monograph. Riga. «Baltija Publishing», 2020. Pp. 58–73.

9. Газуда О. М. Оніричний аспект крізь призму парадигматичної взаємозв'язаності. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VIII: діалог у розвитку науки та освіти* / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Льницький]. Конін-Ужгород-Київ-Херсон: Посвіт, 2020. С. 228–229.

10. Газуда О. Особистісний підхід прояву оніричних візій у творі Ніла Геймана «Книга кладовища». *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XV. Наукові пошуки в контексті викликів і конфліктів; XV Міжнародна науково-практична конференція, 13 листопада* / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Льницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон: Посвіт, 2023. С. 142–145.

14. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Перевірка дисертаційної роботи проводилася сертифікованою програмою StrikePlagiarism. У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Виявлені за допомогою програми StrikePlagiarism текстові співпадиння (цитування) мають посилання на відповідні першоджерела, внесені до списку використаної літератури. Запозичення (співпадиння) в тексті не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові матеріали є власним напрацюванням здобувача, текст дисертації є оригінальним. Робота визнається самостійною.

Положення дисертації апробовано на розширеному засіданні кафедри теорії та практики перекладу (із залученням окремих фахівців) (протокол № 9 від 29.09.2025 р.). За результатами засідання ухвалено затвердити позитивний висновок щодо дисертації Газуди Олександри Миколаївни на тему «Онірична парадигма в прозі Ніла Геймана» і рекомендувати її до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Головуюча на засіданні:

доктор філологічних наук, професор,
завідувачка кафедри
української мови ДВНЗ «УжНУ»

Наталія ВЕНЖИНОВИЧ

Підпис д. філол. н., проф. Венжинович Н. Ф.
засвідчую

Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК